



T.C.
SAĞLIK BAKANLIĞI
Temel Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü

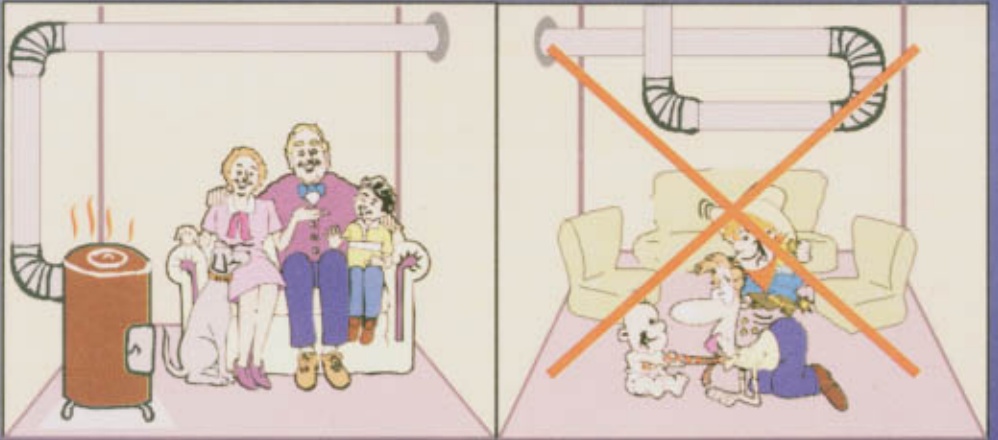
KARBONMONOKSİT ZEHİRLENMELERİ



Şubat-2000
ANKARA

SOBA, BACALAR, OCAK ve ŞÖMİNELERDEN SIZAN KARBONMONOKSİT ÇOK KİŞİNİN HAYATINI KAYBETMESİNE NEDEN OLABİLİR. Gazyağı, odun, ev içinde mangal yakılması, şofben yanması, kömür, hatta doğal gaz yanması sırasında açığa çıkabilir. Şofben ya da sobalar iyi yansa bile yandığı yer çok küçük ve havalandırması iyi değilse yine karbonmonoksit oluşabilir. Bunların oksijeni az olan bir ortamda yanmaları karbonmonoksit oluşumunu kolaylaştırır. Halk arasında kömür çalığı olarak bilinen mangalda yanan kömüre bağlı zehirlenmeler de karbonmonoksit zehirlenmesidir.

SOBA KURARKEN FAZLA DİRSEK KULLANMAKTAN KAÇININIZ. ZORUNLU OLMADIKÇA DİRSEK KULLANMAYINIZ.



EVLERDE KARBONMONOKSİT ZEHİRLENMESİNİ ÖNLEMEK İÇİN DİKKAT EDİLMESİ GEREKEN NOKTALAR:

- * Baca ve soba borusu bağlantısının uygun biçimde yapıldığından emin olunmalıdır.
- * Soba kurarken fazla dirsek kullanımından kaçınılmalıdır. Zorunlu olmadıkça dirsek kullanılmamalıdır.

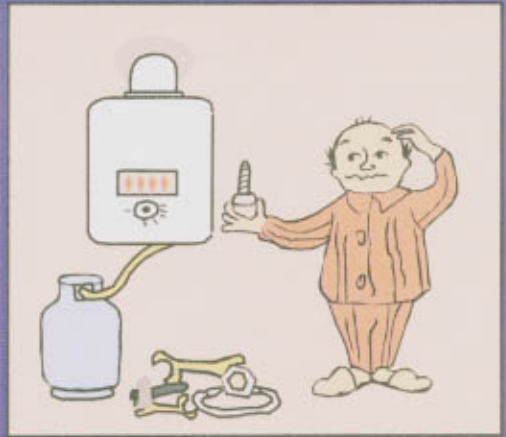
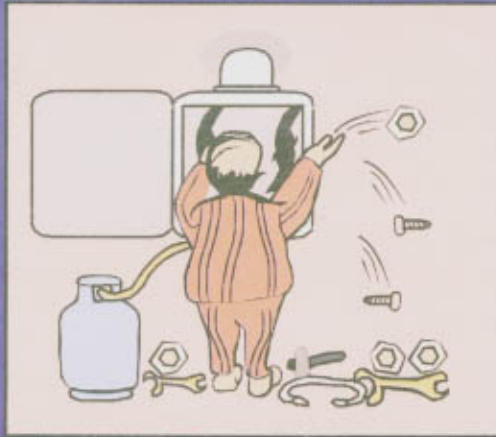
- * Bacalardaki yapısal bozulmalar hemen onarılmalıdır.
- * Bütün havalandırma boruları çatıdan en az bir metre yüksekte olmalıdır. Bacalar en yakın binadan en az altı metre uzakta olmalıdır.
- * Sık sık baca tepmesi oluyorsa baca deliğinin uygun olup olmadığı kontrol ettirilmelidir. Rüzgar yönüne göre yön değiştiren baca kapakları en uygundur.
- * Hangi tip soba olursa olsun soba yanarken uyumamalıdır. Yatmadan önce söndürülmelidir.
- * Evin içinde mangal kullanılmamalıdır.
- * Katalitik yakma etkinliği olan TSE damgalı, yetersiz yandığında sönen sobalar seçilmelidir. Ancak bu sobalar kullanıldığında evin sık sık havalandırılması gerektiği unutulmamalıdır.
- * Sobanın bağlantı, ayar yerleri, kapak ve ızgara altından sızdır-maması gerekir. Conta ve bağlantı yerleri zamanla aşınarak sızmaya neden olmamalıdır.

EVİN İÇİNDE MANGAL KULLANMAYINIZ.



- * Baca klapesi tam olarak kapanmamalı, bunu önleyecek bir mekanizma olmalıdır.
- * Soba borusu bacaya fazla sokulmamalı ve boru bacayı daraltmamalıdır.
- * Soba dirsek ve boru eklem yerleri sızdırmamalıdır.
- * Sobalar günlük temizlenmeli, küllük dolmadan ve kül düzeyi ızgaraya ulaşmadan alınmalıdır.
- * Şofbenler standartlara uygun olmalı, oksijen yetersizliği olduğunda kendiliğinden sönen tipte olanlar seçilmelidir. En iyisi banyolarda bulunmamasıdır.
- * Şofbenle ilgili bozukluklar yeterli eğitim görmüş teknik elemanlarca yapılmalıdır.
- * Banyo uygun biçimde havalandırılmalıdır.

**ŞOFBENLE İLGİLİ BOZUKLUKLARI YETERLİ EĞİTİM GÖRMÜŞ
TEKNİK ELEMANLARA YAPTIRINIZ.**

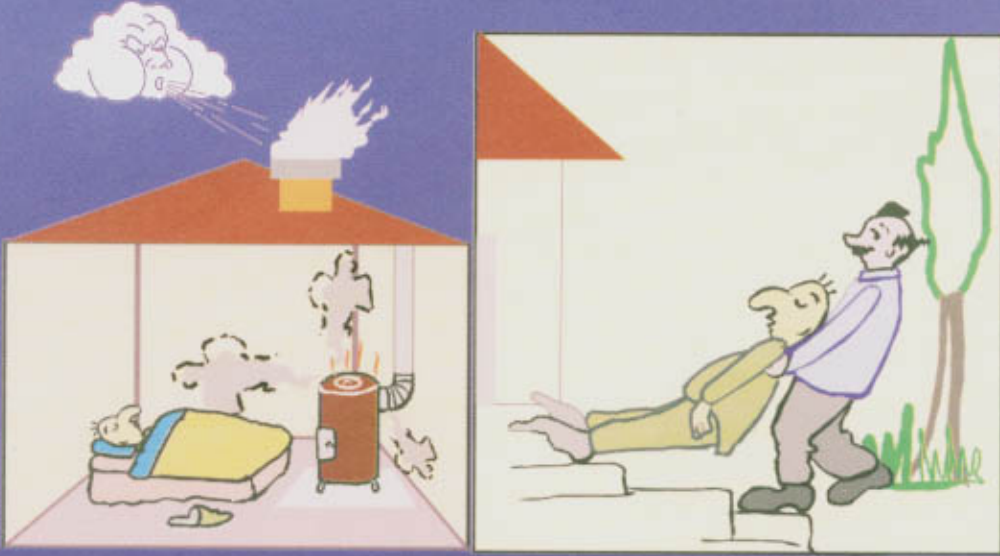


Günümüzde karbonmonoksit ve diğer gazların varlığını ses uyarısıyla haber veren küçük araçlar kolay ve ucuz olarak sağlanabilmektedir.

KARBONMONOKSİT ZEHİRLENMESİNDE NE YAPILMALIDIR?

Karbonmonoksit renksiz ve kokusuz olduğundan çoğu kez fark edilmez. Karbonmonoksit zehirlenmesinde zonklayıcı tipte baş ağrısı, görme bulanıklığı, bilinç bulanıklığı, huzursuzluk olur. Bulantı, kusma, havaleler ve değişen derecelerde bilinç kaybı görülebilir. Ancak zehirlenme olup olmadığını gösteren özel bir belirti aranmamalı, kuşkulandığında, bir gaz sızıntısı olduğunda hemen pencereler açılarak belirti ne olursa olsun kişi açık havaya çıkarılmalıdır. Evde bir kişi fenalaştığında evdekilerin hepsi açık havaya çıkmalıdır.

BELİRTİ NE OLURSA OLSUN. ZEHİRLENEN KİŞİYİ AÇIK HAVAYA ÇIKARINIZ.



Zehirlenen bir kişiye yardıma koşan kişi de zehirlenme tehlikesine karşı kendisini korumalıdır. Hemen camlar açılmalı, açılmıyorsa kırılmalıdır. Hasta hızla ortamdaki uzaklaştırılmalıdır. Açık havaya çıkıldığında yada tehlikeden uzaklaştırıldığında hava yolu açık değil ise hava yolu açılmalı, solunum yoksa suni solunum yapılmalı, kalp çalışmıyorsa kapalı kalp masajı yapılmalıdır.

Yararlanılan kaynaklar :

- Fire safety, The United States Administration Office of fire Management Programs, Emmitsburgh ,MD, 1999
- Chimneys Safety Alert, CPSC Document 3017, Washington, 1999
- Balkan E., Kırsal Yörede Kaza İncidans Çalışması,H.Ü. Tıp Fakültesi Halk Sağlığı Anabilim Dalı, uzmanlık Tezi, Ankara, 1983
- Demiroğlu A.,Erçağan İ.,İskurt F.,Öztürk S.,Güler Ç. Evlerde Kaza Riskini Arttıracak Risk Faktörlerinin Evde Görülen Kazalarla Bağlantılarının Belirlenmesi,Doktor,3,3,(188-196), Haziran 1995
- Güler Ç.,Vaizoglu S.A.,Tekbaş Ö.F.,Kazalardan Korunmak için Dikkat,Tüketici bülteni 12,135,7,Ekim1999
- Güler Ç.,Çobanoğlu Z.Kazalar ve önlenmesi,Çevre Sağlığı Temel Kaynak dizisi No.13,TC Sağlık Bakanlığı Sağlık Projesi Genel Koordinatörlüğü,TC Sağlık Bakanlığı Temel Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü,ISBN 975-7572-61-6,Ankara 1994
- Gümüş H.Çocukluk Çağı Kazaları,H.Ü. Çocuk Sağlığı Enstitüsü,Uzmanlık Tezi, Ankara 1979
- Oğuz P.,Sincan Sağlık Ocağı Merkezinde Kaza Sorunu,H.Ü. Tıp Fakültesi Toplum Hekimliği Bilim Dalı uzmanlık Tezi, Ankara 1981
- Öztürk M.,Sobalar;İstanbul Büyük Şehir Belediyesi,Çevre Koruma ve Geliştirme Dairesi Başkanlığı, Mimograf,İstanbul,1999